

DOOTEKY

53
2007

LORM
SPOLEČNOST PRO HLUCHOSLEPÉ
SOCIETY FOR THE DEAFBLIND

BULLETIN LORMU – ZIMA

VERŠE • SLOVO ŠÉFREDAKTORA • ZPRÁVY Z LORMU • ROZHOVOR • PRÁVNÍ PORADNA • PORADNA PSYCHOLOGA • ZDRAVÍ • HAF • INFORMACE • HLUCHOSLEPÉ OSOBNOSTI • ZE SVĚTA • SPOLEČENSKÁ KRONIKA • ZÁLIBY (HOBBY) • VZKAZY MOUDRÝCH • RECEPTY

13 • SLEDUJI POVZBUDIVÁ ZNAMENÍ (1. část)
21 • PRÁVNÍ PORADNA: Odstoupení od smlouvy
23 • ZDRAVÍ: Vrozený syndrom zarděnek

OBSAH ČÍSLA 53

ZIMA 2007

VERŠE – Týden na Vysočině	3
SLOVO ŠÉFREDAKTORA	3
ZPRÁVY Z LORMU	
Opět jsme vydali brožuru a CD-ROM Hluchoslepí mezi námi	5
Kurz osobních asistentů	5
Liberecký klub na návštěvě ve Vrchlabí	8
A zase Brňáci.....	9
Učím se chodit s holí.....	11
Naši dobrovolníci: Jak to všechno začalo	12
ROZHOVOR	
Sleduji povzbudivá znamení (1. část)	13
PRÁVNÍ PORADNA	
Zamítnutí žádosti o zvýšení příspěvku na péči	19
Zrušení příspěvku na zvýšené životní náklady	20
Odstoupení od smlouvy	21
PORADNA PSYCHOLOGA	
Role etického kodexu v pomáhajících profesích (5. část)	22
ZDRAVÍ	
Příčiny hluchoslepoty: Vrozený syndrom zarděnek	23
HAF - Pes přítel člověka, zvláště když je vodící.....	24
INFORMACE	
Cizí slova v našem slovníku	27
Speciální pojištění pro zdravotně postižené	30
HLUCHOSLEPÉ OSOBNOSTI	
Ranghilda Kátaová	30
ZE SVĚTA	
A zase další dveře	32
Pozvánka na 11. evropské prázdniny hluchoslepých do Maďarska	35
SPOLEČENSKÁ KRONIKA	35
ZÁLIBY (HOBBY)	
Léčivé a aromatické byliny:	
Zázvor je vynikající lék proti nevolnosti	36
Z literární činnosti hluchoslepých Lormáků:	
Čas Vánoc a dětí	38
VZKAZY MOUDRÝCH	38
RECEPTY	39

*Jste-li okouzleni krásou barev, zvuků,
neděkujte tomu štěstí přede mnou,
raději podejte mi bez rozpaků ruku,
abych šla s vámi a ne za stěnou.*

VERŠE

Týden na Vysočině

Ranní slunce svítí nad hlavou,
my jdeme krásnou vysočinou,
turistická značka ukazuje směr,
my půjdeme na sever.

Až dojdeme k cíli,
odpočineme si na chvíli,
protože zde cesta končí,
k obědu si dáme srnčí.

Zapijem to pivečkem,
domů se vracíme s deštíčkem.
Turistický týden uběhl jako voda,
my se loučíme – to je škoda.

J. Jeřábek, Brno

SLOVO ŠÉFREDAKTORA

Milí čtenáři!

Nyní je už druhá polovina ledna 2008 a venku po několika mrazivých a většinou nevlídných týdnech právě nastává obleva. Nedávnou vánoční atmosféru, v přírodě tvořenou nádhernými ledovými kulisami, jsem mohl sledovat pouze z okna nebo z televizní obrazovky. Týden před nejkrásnější-

mi svátky jsem totiž měl vážný úraz levé nohy, se kterým jsem dosud v léčení. Tento úvodník píšu již na zbrusu novém a vysoce výkonném počítači, který jsem obdržel bezprostředně po čtyřdenním pobytu v sedlčanské nemocnici.

V úvodu tohoto zimního čísla si přečtete vzpomínkovou báseň na loňský turistický pobyt s LORMem od člena i klienta J. Jeřábka. Na konci letošního září měli hluchoslepí členové libereckého Klubu LORM neobvyklou hmatovou výstavu ve Vrchlabí pod výstižným názvem Tma přede mnou, aneb Sáhněte si na Krkonoše. O zajímavé postřehy a nevšední prožitky z této vsutku ojedinělé akce se s ostatními čtenáři Doteků podělila J. Žáková. Dále si můžete přečíst 1. část rozhovoru J. Nouzy se zahraniční odborníci a v současné době dobrovolnicí LORMu Anne de Voil z Velké Británie. Do rubriky HLUCHOSLEPÉ OSOBNOSTI přinášíme některá fakta o životě norské hluchoslepé ženy Ragnhildy Kåtaová.

Novinkou tohoto čísla je rubrika o vodících pejscích HAF, kterou jsme zařadili na základě zájmu čtenářů podělit se o různé zážitky se svými čtyřnohými pomocníky, kteří mnohdy bývají i členy jejich rodiny. Zároveň všem čtenářům sdělují, že od příštího čísla chystáme další nové rubriky, a to na základě vyhodnocení čtenářské ankety, která v našem časopise proběhla koncem loňského roku. Za vyplnění anketních lístků upřímně děkujeme!

Závěrem musím všem věrným čtenářům sdělit, že z vážných rodinných důvodů (operace otce) po dosud neurčenou dobu v první polovině příštího roku nebudu moci naplno pracovat ve funkci šéfredaktora. Věřím, že tuto pro mne nelehkou situaci pochopíte a budete mi držet palce, ať tatínkův pobyt v nemocnici trvá co nejméně a mohl se brzy uzdravit! Po dobu mé nucené nepřítomnosti se na přípravě Doteků budou podílet ostatní členky redakční rady P. Zimermanová a J. Kašparová (Blahoutová), případně další pracovníci o.s. LORM.

Krásné a pohodové prožití nového roku hlavně hodně zdraví, štěstí, životního optimismu, mír a světlo v duši, samozřejmě co nejvíce dobrého počtení, případně příjemný poslech upřímně přeje Váš

Zdeněk Sedláček

ZPRÁVY Z LORMU

OPĚT JSME VYDALI BROŽURU A CD-ROM HLUCHOSLEPÍ MEZI NÁMI

Na sklonku loňského roku jsme vydali v reedici brožuru a CD-ROM *Hluchoslepí mezi námi* za finanční podpory Ministerstva zdravotnictví ČR. Publikace, která poprvé vyšla v roce 2003, přináší podnětné a praktické informace nejen pro speciální pedagogy a odbornou veřejnost, ale pro všechny zájemce o problematiku života handicapovaných lidí.

V brožuře je možné se například dočíst, koho lze považovat za hluchoslepeho, jaké jsou vhodné komunikační systémy a seznámit se s rehabilitačními i kompenzačními pomůckami, které usnadňují hluchoslepým spoluobčanům život. V textu lze také najít aktualizovaný seznam kontaktů na lékaře, kteří jsou oprávněni předepisovat pomůcky pro zrakově postižené, zásady průvodcovství a také adresář institucí a škol pro hluchoslepe včetně odkazů na zahraniční organizace. CD-ROM kromě brožury obsahuje dalších 9 kapitol. Pozornost určitě upoutají kapitoly Slavné osobnosti, Komunikační systémy osob s hluchoslepotou nebo Fotogalerie, představující vizuálně svět hluchoslepých.

Publikace je v obou formátech neprodejná a lze si ji objednat na adrese v Poradenském centru o.s. LORM Praha, Zborovská 62, 150 00 Praha 5, tel/fax: 257 325 478, e-mail: admin@lorm.cz. K objednání lze také využít online formulář na stránkách www.lorm.cz. Obsah CD-ROM je k dispozici i pro online prohlížení na adrese <http://www.lorm.cz/download/HMN/>.

Petra Zimermanová

KURZ OSOBNÍCH ASISTENTŮ

Již několikrát jsme vás informovali, že se nám po dlouhých a důkladných přípravách podařilo akreditovat kurz Osobní asistent pro hluchoslepe a zrakově postižené. První frekventanti kurz absolvovali v roce 2007 v průběhu září až

prosince. V každém podzimním měsíci vždy po jednom týdnu byli vzděláváni nejenom v problematice hluchoslepoty, zrakového a sluchového postižení a komunikaci takto postižených osob. Byli seznamováni také se současnou legislativou pro zdravotně postižené, psychologii, standardy poskytování služeb, v průvodcovství a mnohých dalších oblastech důležitých pro získání ucelených poznatků.

Přednášející z řad zkušených pracovníků LORMu a externisté, s kterými organizace dlouhodobě spolupracuje, se pečlivě na jednotlivé přednášky připravovali a jejich snaha byla frekventanty pozitivně hodnocena.

V posledním týdnu kurzu všichni účastníci úspěšně složili závěrečné zkoušky a bylo jim předáno Osvědčení. O spokojenosti s průběhem kurzu vypovídají následující řádky z pera jedné z účastnic.

Dobrý den, odpovídám na dotaz co nám kurz dal...

Z nabídky kurzů jsem si vybrala ten váš. Důvod? Zajímavá nabídka učiva. Nelituji, že jsem do kurzu chodila, ani dálka mě neodradila, a něčemu novému jsem se naučila.

Co mi ten kurz dal? Nové lidi jsem poznala a také nové informace, které jsem předtím neznala. Dobrá spolupráce mezi lektory a frekventanty, zapojení kolektivu do dění (přednášek). Lektoři uměli zaujmout svým výkladem až do poslední vyučovací hodiny. Prostě nezapomenutelné chvíle při výcviku v terénu a sebeobsluhy (pozn. praktické výchovy).

Děkuji všem, kteří se podíleli na organizaci a výuce. Bylo to super.

S pozdravem

V. Witoszková

Jednoho dne mě zastihla zpráva,
že LORM organizuje kurz, který odbornost v práci dává.
tak jsem neváhala a přihlášku do kurzu si podala.

Deset nadšenců se mnou do kurzu chodit začalo,
po chvíli z některých doslova kapalo.
Ze všech stran vědomosti do nás cpali,
přestože dospělí, byli jsme jak malí.

Učební osnova nám do těla dala,
190 hodin učení nám dostatečně mozek promazala.

Paní Jana nám zabrat dala,
přestože nezištně s učební látkou nám pomáhala.
Učivo dobře vysvětlila tak, že se myšlenka v mnohých uchytila.
Trpělivost její mezi neznala,
klobouk před ní smeká třída uznalá.

Paní Zdenička to byla třída,
ta nás za hodinu LORMOVU abecedu naučila.

Měla svůj styl výuky a to nás potěšilo,
že za tak krátkou dobu se nám všem učivo v hlavách usadilo.
Pak jsme procvičovali,
také na tichou poštu si hráli.

Všechno co jsme dělali mělo svůj smysl,
protože opakování je matka moudrosti
a to byl lektorův cíl.

Opravdu rádi jsme tu chodívali
a doma všechno znovu prožívali.
Ještě jednou za učení děkujeme,
a vše nejlepší Vám přejeme.

V. Witoszková

LIBERECKÝ KLUB NA NÁVŠTĚVĚ VE VRCHLABÍ

Ve čtvrtek 27. září 2007 navštívili členové klubu LORM z Liberce přírodovědeckou výstavu, určenou pro nevidomé a slabozraké ve Vrchlabí. Výstava nese název Tma přede mnou aneb Sáhněte si na Krkonoše, jehož letošní 4. ročník uspořádalo Centrum ochránců přírody.

Podkrkonošské město Vrchlabí nás přivítalo deštěm, což nám ale dobrou náladu vůbec nezkažilo. Ve venkovském areálu výstaviště jsme se prošli vrbovým tunelem, vytvořeným ze zakořeněného a propleteného vrbového proutí. Tunnel se navíc všelijak klikatil a byl dlouhý asi 15 metrů. Cestu jsem si vyhledávala rukama i nohama. Pak následovala poznávací, nášlapná a hmatová stezka, zaměřená na chůzi naboso. Na této stezce byly kratší úseky, sestávající z mechu, rašeliny, písku, jiné zase z malých oblázků, větších kamenů, pilin, hoblin, drti ze stromové kůry, šišek ze smrků a borovic, bukvic, sena, slámy, linolea a pletiva. I když přšelo, celou stezku jsem prošla bosa a bylo zajímavé poznávat, po čem právě šlapu. Na konci stezky na mne čekal kbelík s horkou vodou a ručník, takže jsem si mohla opláchnout špinavé a urované nohy.

Ve vnitřním areálu byly vystaveny exponáty živé i neživé přírody, které jsme si mohli ohmatat při odborném výkladu přidělené průvodkyně od ochránců přírody. Poznávali jsme vycpaná zvířata, například vydru, malinké srnčí mládě, veverku či černého čápa. Dále jsme si prohlédli živého králíka a v teráriu byla ukázka rašeliniště.

Zaujaly mne i lebky jezevce a lišky, jelení paroží v různém stadiu vývoje a svlečená hadí kůže, na omak připomínající igelitový sáček. Rovněž zajímavé byly také plastická mapa Krkonoš a ze dřeva ručně vyřezávaný reliéfní znak Krkonošského národního parku (KRNAP). Průvodkyně nám předvedla lapač na kůrovce a vysvětlila jeho funkci a význam. Nakonec jsme ještě ochutnali krkonošské kuchařské speciality, medovinu a perníčky. Výlet byl báječný, plný radosti a dobré pohody.

Jarka Žáková

A ZASE BRŇÁCI....

Půlrok se sešel s půlrokem, rok se sešel s rokem, je čas bilancování minulého a plánování budoucího.

My se protentokrát - a taky pro úplnost - spokojíme s ohlednutím za klubovou činností Lormáků v brněnské oblasti.

Minule jste se s námi mohli zúčastnit lednových až červencových klubů, dnes vás srdečně zvu nahlédnout do naší „kuchyně“ od září do prosince roku 2007.

V září za námi do klubovny přijel zástupce firmy AURA pan Filip s nabídkou elektronických zápisníků. A že jich bylo! Skoro jako nás - málem sedmnáct. Já jsem samozřejmě nepochopila ani jeden, proč se raději spolu s Marci a dobrovolnicemi věnovala přípravě a podávání občerstvení. Přednáška to byla věru zajímavá, vědymilovní lormáci si přišli na své, něco málo nakoupili za své, ti, kteří nadšení z malinkatých krabiček nepropadli, si zatím mezi sebou vyměnili poslední žhavé novinky z letních pobytů, všichni dohromady něco málo smlsli, nealko nápojů popili a šlo se domů.

A za měsíc jsme v klubovně znovu, opět v hojném počtu, vzorně usazeni, ruce připaženy a ani nedutáme. Dnes nás totiž navštívily dvě mladé krásné a šikovné slečny policistky! Ne, nebojte se, nic jsme neprovedli, naopak - chceme se dozvědět, jak se chránit a opatrovat, aby někdo něco nekalého neprovedl nám.

Slečna přednášející měla vzorně připravené povídání plné varování, ovšem na dotazy některých posluchačů odpovědi neznala, k čemuž se mi po přednášce třaslavým hláskem přiznala. S hluchoslepými lidmi se totiž setkala poprvé v životě, a když se jí například Bizon tázal, jak má konkrétně on její radu prchat před přesilou útočníků aplikovat v praxi, bezradně mlčela. Byla z toho poněkud nešťastná, ale my jsme ji ujistili, že se ani za mák nezlobíme, naopak, jsme rádi, že si na nás našla čas a že jsme se vlastně obohatili navzájem.

Páni, toto letí, toto letí - už je tady listopad a my v počtu šesti vystupujeme z autobusu MHD před zámečkem ÚSP v Chrlicích, kde čeká paní Eliška Rozbořilová, aby nás do-

provodila do místnosti pro muzikoterapii. Zouváme se před prahem a vstupujeme na měkounký koberec do říše hudby a tance. Tlučeme do bubnů, ječíme, hulákáme, chrastíme rumbakoulemi a třeseme tělem, masírujeme se navzájem, ležíme jakoby v mechu s naducaným polštářkem pod hlavou a sníme... Přátelé - NÁDHERA!

Moc ti děkujeme, Eliško, na jaře nás tu máš zas a vůbec ne proto, že jste od nás s vaší paní ředitelkou nechtěly ani korunu. Už teď se těšíme...

Zdá se to být jen chvilíčka, co jsme pro naše zesnulé zapalovali svíčky na nazdobených hrobech o „Dušičkách“ a pomalu na nás klepou Vánoce.

Ano, je to tak - Vánoce, Vánoce přicházejí a nás osm Brňáků přijíždí do Olomouce na první klubové setkání lormáků Olomouckého a Zlínského kraje. Marci nás nejprve pozve na prohlídku Dómu, gotické to perly města, a pak hajdy do klubovny. Prostory jsou krásné, útulné, pohostinné, Marci se svými dobrovolnicemi vše připravila a načančala jako na zámku, no radost pohledět a posedět! Tak honem - šup do sebe kafičko, pár kousků cukroví, zapít minerálkou a tradá na pódium. Čtete správně - na pódium, protože za chvíli odsud v premiéře zazní vánoční pásmo koled a veršů v podání členů divadla Lormos – Jany Dopitové, Lenky Sarköziové, Jany Bróži Brožkové, Jana Bizona Pavlíčka, Mirka Klemery, Marci Lazecké, Zdeny Jelínkové a hostující neslyšící vysokoškolské studentky Žanety Petratůrové:

Nesem vám noviny, poslouvejte...

A za tři dny, u nás v Brně, po cestopisné přednášce Arnošta Madera, našeho milého dobrovolníka, který nás na chvíli přenesl na prosluněný Jadran, vystupuje Lormos podruhé před - a teď prosím pozor – 45ti posluchači a diváky!

Juj, to byl sukses, co říkáte, Páni Herci?

Spolu s ostatními se s Marci šťastně, hrdě a pilně ukláníme a ukláníme, hlavou nám táhnou desítky hodin příprav, shánění, cestování, zmrzání, nácviku, přecvičování a my víme s nezvratnou jistotou a pýchou - STÁLO TO ZA TO!

V rámci dramaterapie jsme se výše jmenovaní během 4 posledních měsíců uplynulého roku sešli u nás v Brně celkem 12 x, menším dílem k nácviku vánočního pásma, vět-

ším dílem k nácvičku divadla, jehož premiéru - budou-li nám zdraví a okolnosti přát - plánujeme na březen 2008. Ale o tom zase až příště...

Zdena Jelínková

UČÍM SE CHODIT S HOLÍ

Zajímavé články do časopisů psát neumím a vlastně jsem nikdy nic takového ani nezkoušela. Moc ráda píšu i dostávám dopisy, to ano. Pokud by si tedy chtěl někdo se mnou dopisovat, měla bych z toho velikou radost.

Klientkou Lormu jsem se stala teprve letos na jaře. A hned v létě jsem byla na rekondičním pobytu ve Škrdlovicích. Naštěstí jsem měla velmi dobrou průvodkyni Marcelku. Bez ní bych to všechno určitě nezvládla. Je dobře, že jsme jely spolu, moc se mi tam líbilo. Program byl velmi pestrý, proto mám na co vzpomínat.

Se svou červenobílou holí začínám chodit teprve nyní, sice pozdě, ale přece. Myslím, že jsem to už měla dávno umět. Vždycky jsem se však bála, že něco takového je pro mě příliš nebezpečné. Vždyť by bylo a je mnohem lepší chodit s nějakým dobrým průvodcem. Jenže takový, jak znám, nebývá vždy právě po ruce. Moc ráda bych se proto naučila sama dojít, když nikam jinam, tak alespoň do naší kaple. Není to od nás daleko. Jsem ráda, že nebydlím ve městě, třeba v Prostějově. Tam by to bylo asi horší. V tomto směru jsem ale úplný začátečník, jde mi to pomalu. Jsem-li netrpělivá, pak mívám dojem, že mi to vůbec nejde. Dokud ale vím, že jde Marcelka vedle mě, snažím se alespoň nemít strach. Dost jsem se bála i toho, že lidé budou mému učení věnovat příliš mnoho pozornosti. Naštěstí jich tu dopoledne moc nechodí, což mi docela vyhovuje. Musím se totiž na celou cestu pořád hodně soustředit, jinak by to nešlo. Ty, které jsme zatím potkaly, většinou jen pozdravili nebo třeba i pochválili. Myslím, že moje mladá učitelka se jim líbí. Možná se jim líbí tak jako mně.

Doteky jsem začala dostávat od mé kamarádky Jany, která je měla v Braillově písmu. Já je teď poslouchám na kazetách.

Zkusila jsem tedy něco napsat, ale raději končím. Všechny čtenáře i posluchače Doteků srdečně zdraví

Lída Hacarová, Hrdibořice.

NAŠI DOBROVOLNÍCI

Jak to všechno začalo?

Byla jsem Zdenkou Jelínkovou požádána, zda bych nemohla napsat pár řádků o své dobrovolné spolupráci s LORMem. Tak tedy začnu tím, jak jsem se vlastně k lomáckému dobrovolnictví dostala.

Po první a velmi pozitivní praktické zkušenosti s hluchoslepými lidmi v létě loňského roku na Evropských prázdninách hluchoslepých v Rožnově pod Radhoštěm jsem s radostí kývla na nabídku jet jako průvodce, tlumočnicka a trasér na zimní pobyt LORMu, pořádaný na Vysočině ve vesničce Škrdlovice blízko Žďáru nad Sázavou.

Začátek mé dobrovolnické činnosti byl trochu nejistý. Po počátečních zmatcích způsobených neustálým přihlašovaním a odhlašovaním různých účastníků pobytu, kdy mne jednou bylo a jindy zase nebylo třeba, jsem se však nakonec přece jen ocitla v hroznu setkávajících se účastníků na brněnském hlavním nádraží. Tady jsem se začala pomalu seznamovat se svou klientkou Lenkou Sarköziovou a ostatními.

Týden strávený poblíž Velkého Dářka – snad jediný týden, kdy na tom místě bylo v zimě alespoň minimum sněhu na běžkování – se velmi vydařil. Jako dobrovolník jsem ocenila časté střídání průvodcovských a klientských dvojic, které mi umožnilo poznat více lidí, a také bohatý program, při kterém jsem si vždy mohla odpočinout od své upovídané spolubydlící Míši Marešové – toto poznamenávám z legrace, i Míša jistě vypukne v drobný záchvat jejího typického, nezaměnitelného smíchu:). Dopolední a odpolední řádění na běžkách či případné procházky po okolí jsem si vždy užila – s každým klientem jinak, což беру jako velké pozitivum i z hlediska seznámení se s škálou individuálních potřeb kli-

entů, co se týče komunikace a vůbec celkově. Momentálně mám v živé paměti letní pobyt na témže místě, který byl zaměřený na turistiku a poznávání Žďárska. Zde mi prostrídávání trošičku chybělo, také proto, že jsem neměla možnost se všemi se potkat a seznámit a dlouho jsem tak měla v účastnících zmatek. Na druhou stranu se člověk mohl více naladit na svého klienta – s Jeníkem Kessnerem by se daly prošlapat několikery stěvíce, a to nejen při turistice, ale také při tanci. Program pobytu byl rovněž velmi pestrý a už se zase těším na zimu. A také na klubová setkávání brněnského LORMu.

Lenka Hricová

ROZHOVOR

SLEDUJI POVZBUDIVÁ ZNAMENÍ (1. část)

Anne de Voil přivedla do České republiky tak trochu náhoda. Její manžel Peter byl v r. 2004 jmenován v Praze ředitelem soukromého gymnázia English College, kde výuka všech předmětů probíhá v angličtině, a lady Anne přijela do města na Vltavě s ním.

Který z prvních dojmů v Praze se vám vryl do paměti natrvalo?

Mám dvě jasné vzpomínky na svůj první pobyt v Praze v říjnu 1978. Večer jsem stála na Staroměstském náměstí a čekala na odbíjení orloje. Téměř prázdné náměstí, měkké světlo. Myslela jsem si, a myslím si to pořád, že to byla magická atmosféra. Protože jsem chtěla vidět i Prahu dvacátého století, nasedla jsem na tramvaj číslo 8 směrem z centra. Pamatuji si vzduch plný kouře a strašně šedé továrny ve Vysočanech. Dnes je ta oblast čistá a světlá, a můj muž tam pracuje!

Hodně cizinců říká, že tohle město si příchozí buďto okamžitě zamiluje, nebo je co nejrychleji opustí. Jaký vztah k němu máte vy?

My rozhodně patříme do první skupiny. Máme veliké štěstí, že se cítíme být doma tady i ve Velké Británii. Je to nejen proto, že tohle město je tak krásné, silně prodchnuté historií a kvalitní kulturou – i když i to je důležité. Čeští kolegové a přátelé nás vřele přijali a velmi trpělivě nám vysvětlovali pro nás nové skutečnosti. Bylo fascinující zjišťovat tolik o české historii, a s velkým potěšením jsme poznávali vaše filmy, hudbu a literaturu. Ano, máme to tu rádi.

Brzy po příjezdu jste kontaktovala LORM a nabídla pomoc jako dobrovolník. Asi sotva vás k této nabídce vedla dlouhá chvíle...?

To, že mě LORM přijal jako dobrovolnici, představovalo velikou změnu v mém pražském životě. Dobrovolné práci se věnuji proto, že chci mít pocit užitečnosti, a bylo pro mě štěstím, že členka LORMu si chtěla procvičit svou angličtinu. Nyní mne podporuje v učení češtiny. Jsem jí za její vytrvalost velmi vděčná.

Kde jste v Česku navazovala první kontakty s komunitou hluchoslepých?

Párkrát jsem byla požádána o přednášky, například o komunikaci a vrozené hluchoslepotě nebo o hluchoslepotě ve Velké Británii. Díky těmto přednáškám jsem měla šanci se setkat se členy Záblesku i Via stejně jako LORMu, vidět práci speciálních pedagogů ve škole pro neslyšící děti v Berouně a Olomouci a také vystoupit se svým příspěvkem na letní škole Univerzity Palackého pro studenty speciální pedagogiky. Jak říkáme v Británii, tyto činnosti mě uchránily před prováděním různých nezbedností!

Co bylo podnětem k vašemu rozhodnutí studovat psychologii?

Studovala jsem učitelství, a když jsem začala pracovat s lidmi, kteří se narodili hluchoslepi, bylo velmi důležité získat co nejvíc vědomostí o dětském vývoji a komunikaci. Taky jsem měla jeden hodně praktický důvod, proč získat magisterský titul z psychologie: občas se mě psychologové nenápadně zeptali, jakou mám pro svou práci kvalifikaci, a pro

mne bylo tak trochu frustrující jim říkat: „Víte, než jsem začala dělat tuhle práci, byla jsem učitelkou zeměpisu...“

Rozhodla jste se pro organizaci Sense, která ve Velké Británii zajišťuje služby pro hluchoslepé, tedy asi sotva atraktivní nebo finančně lukrativní zaměstnání. Proč?

Máte pravdu, nedělala jsem to pro peníze. Nikdo tuhle profesi pro peníze nedělá. Ale na tomto typu práce je spousta jiných zajímavých věcí. Poté co jsem se vdala, hledala jsem změnu ve své kariéře. Bydleli jsme blízko jednoho z center Sense, všimla jsem si inzerátu, že hledají někoho se zkušenostmi s vyučováním nebo psychologií nebo sociální prací, a já měla od všeho trochu. Byla to šance stát se specialistou a přinést zkušenosti Sense do nemocnic a dalších míst a služeb pro lidi se specifickými potřebami učení, protože to byla místa, kde se starali většinou o lidi s vrozenou hluchoslepotou.

V Sense jste pracovala 13 let. Uspokojovala vás činnost tam odborně i jako člověka Anne de Voil?

Ano, byla to fascinující práce, protože situace každého jednotlivého hluchoslepeho je jedinečná. Předtím jsem se nikdy nesečkala s nikým s těžkým smyslovým ani komunikačním postižením. V té době neexistovaly žádné kurzy o hluchoslepotě, takže jsem jako učedník získávala znalosti od svých kolegů a prací ve službách Sense. Vynikající zkušeností byla účast na letních pobytech Sense jako osobní asistent. Mojí činností byla práce s týmem – příbuzní a profesionálové –, který podporoval hluchoslepu osobu v komunitě. Vyhodnotili jsme, co je třeba, a pak školili pracovníky v praktických záležitostech, jak zlepšit kvalitu života člověka zvláště prostřednictvím komunikace.

Měli už tehdy hluchoslepi k dispozici odpovídající služby?

Služby velmi často neměly dostatek zaměstnanců, aby pokryly potřeby hluchoslepeho člověka. Snažila jsem se společně s kolegy nalézt zdroje, které by tomu člověku umožnily mít specializovanou službu pro hluchoslepé. To mnohdy trvalo velmi dlouho a rodiče čelili značné frustraci, než se

jejich dcera nebo syn cítili s novou službou dobře. Naštěstí v současnosti zákon trvá na tom, že školy a sociální služby musí úzce spolupracovat s mladými hluchoslepými lidmi a jejich rodinami na detailním plánování jejich dospělého života po ukončení školy, takže nyní je nejistoty daleko méně. Představovalo to velké uspokojení, být součástí týmu Sense, který pomáhal najít individuální řešení a lepší způsob poskytování služeb.

S čím konkrétně, s jakými službami přichází Sense za hluchoslepými?

Nejdříve je třeba zdůraznit, že na rozdíl od České republiky měla Británie dvě epidemie zarděnek – mezi čtyřicátými a šedesátými lety. Přes tisíc dětí se narodilo s komplexním dopadem tohoto onemocnění, který může zahrnovat hluchoslepotu, šedý zákal, někdy srdeční problémy a diabetes. Mnoho dětí bylo těžce postiženo.

Sense má své kořeny v setkání rodičů a některých učitelů deseti z těchto dětí, uskutečněném v roce 1955. Prvních dvacet let se tato skupina zaměřovala na potřebu vzdělávání a chráněného bydlení pro osoby s vrozenou hluchoslepotou. V roce 1980 otevřeli domov, ve kterém deset mladých lidí začalo žít a pokračovali ve svém vzdělávání poté, co opustili speciální třídu ve škole pro nevidomé děti. Postupně vznikaly nové a menší služby v okolí. A nyní, protože tito lidé mají tak individuální potřeby a protože Sense věří, že jejich preference musí být respektovány, existuje celá řada denních a malých residenčních služeb a každý rok jsou otvírány další. Sense školí a zaměstnává sociální pracovníky jako pomoc rodinám, které se starají o hluchoslepeho doma. Ti navštěvují rodinu, většinou na přibližně čtyři hodiny týdně, a nabízejí hluchoslepému aktivity, jež ho baví. Tím umožňují zbytku rodiny mít trochu času pro sebe.

Od roku 1990 se organizace začala věnovat poskytování odborné pomoci osobám s Usherovým syndromem a dalším lidem se získanou hluchoslepotou. V současnosti Sense poskytuje služby tlumočnicků – průvodců (jako služby osobních asistentů). Po padesáti letech existence Sense zaměstnává 1500 lidí a ve Spojeném království je nej-

větším poskytovatelem služeb pro osoby s problémy se zrakem a sluchem.

Organizuje Sense osvětové kampaně o hluchoslepotě?

Pořádání kampaní je důležitou součástí činnosti Sense. V roce 1987 Sense a skupina nevládních organizací vypracovaly první zprávu o hluchoslepotě ve Spojeném království. Ta nakonec vedla k prospěšným změnám v národních předpisech. Sense stále pracuje na zlepšení chápání hluchoslepoty veřejností. Jedna z posledních kampaní byla zaměřená na zlepšení vědomostí o hluchoslepotě u pracovníků ve zdravotnictví. Lepší pochopení potřeb starších hluchoslepých osob je důležitou kampaní v současnosti.

Jste v České republice téměř čtyři roky, můžete tedy srovnávat. Shledáváte nějaké výrazné rozdíly v organizování pomoci hluchoslepým ve Velké Británii a v Česku?

Mám pocit, že po změně, kterou přinesl zákon o sociálních službách v lednu 2007, a po dokončení všech prací vedoucích ke změně organizace služeb pro postižené občany v České republice, budou systémy v našich zemích velmi podobné. Popíšu britský systém a čtenáři Doteků mohou porovnávat.

Krok 1: posouzení. Ve Velké Británii mají hluchoslepi lidé právo požádat místní sociální službu o posouzení svých potřeb. Mají také právo být posuzováni osobou speciálně školenou tak, aby byla schopná pochopit všechny důsledky hluchoslepoty. Jsou požádáni, aby sami řekli, co chtějí – ale rozhodnutí o tom, jaké služby a finanční prostředky dostanou, musí být doporučené jejich sociálním pracovníkem z odboru sociálních služeb a schválené místním úřadem.

Krok 2: rozhodnutí, jak za služby platit. Po určení potřeb jednotlivce se nabízí možnost vybrat si mezi „přímou platbou“, v tomto případě uživatelé používají peníze pro přímé uhrazení služeb, nebo lze využít služeb zajišťovaných místním úřadem nebo organizací, kterou úřad platí. Na webových stránkách Sense je detailní pojednání o tom, jaké přínosy a těžkosti čekají hluchoslepe osoby, pokud si – nebo jejich rodiny – zvolí „přímou platbu“.*

Velikým problémem je nedostatek odborného personálu pro zajištění kvalitní komunikace a další pomoci právě v době a místě, kdy to každá z osob s hluchoslepotou potřebuje. Někteří hluchoslepí a jejich rodiny zaměstnávají tlumočníky, osobní asistenty a sociální pracovníky přímo, spousta dalších lidí však dává přednost balíčku služeb sjednaných s místním úřadem. Pak je zodpovědnost za zajištění služby, školení zaměstnanců, kontrolování standardů a správu všeho na profesionálech. Místní úřady často zajišťují služby u odborných organizací, jako jsou Sense a Defblind UK. To je běžný způsob zabezpečení služeb pro osoby s vrozenou hluchoslepotou, které nejsou schopny samostatného života. V minulosti žily v ústavech pro osoby s mentálním postižením. Dnes je většina těchto ústavů uzavřena a jejich bývalí klienti žijí v malých „skupinových domovech“ v komunitě, jako jsou ty zřizované Sense.

Tento systém je flexibilní, ale komplikovaný, a všechny peníze musí být do posledního penny vyúčtovány. Jedním ze zlepšení posledních let je, že vládní rozpočty jsou nyní stanovovány na tři roky, takže místní úřady a nevládní organizace mohou lépe plánovat a nemusí o peníze žádat každoročně.

*(www.sense.org.uk/publications/allpubs/rights/fact20.htm)

Odkdy jsou britští hluchoslepí uznáváni jako skupina se specifickým handicapem?

Po první zprávě v roce 1987 o hluchoslepotě v Anglii a Walesu pochopilo ministerstvo zdravotnictví jedinečnost postižení hluchoslepých osob a pověřilo některé místní úřady provedením průzkumů o jejich počtu a potřebách. V roce 1997 vydalo ministerstvo směrnici obsahující osvědčené metody pro práci se staršími osobami s duálním smyslovým postižením – jednalo se však pouze o doporučení, nikoliv změnu zákona. Proto v roce 1999 dvě stovky hluchoslepých osob a jejich rodiny šly do parlamentu, aby požadovaly lepší přístup k odborným službám. Až to přineslo opravdové změny. V roce 2001 vláda vydala nové pokyny pro místní úřady, aby vyhledaly hluchoslepe ve svém regionu, vyhodnotily jejich potřeby

a zajistily odpovídající služby a přístup k informacím.

Zabývala jste se a zabýváte se v České republice možnostmi komunikace a dalšího rozvoje především osob s vrozenou hluchoslepotou. Objevila jste tady nějaký mimořádný „případ“?

Poznala jsem asi deset hluchoslepých dětí a dospívajících, jejichž komunikační potřeby byly jejich rodiči a učiteli velmi dobře pochopeny. Zásadní však je, že každý z nich bude trvale potřebovat odbornou podporu lidí, kteří jsou s nimi schopni jasně komunikovat, a to způsobem, jenž je pro každou jednotlivou hluchoslepu osobu nejlepší. Poznala jsem i několik dospělých lidí, žijících v ústavech sociální péče, kteří také mají problémy s komunikací a smyslovým vnímáním. V těchto ústavech však není dostatek zaměstnanců, aby jim byli schopni poskytnout komunikaci v potřebné míře. Zajímalo by mne, zda někdo ví, kolik takových osob u vás v ústavech sociální péče žije.

Za rozhovor děkuje

*Jan Nouza
Překlad Diana Benšová*

PRÁVNÍ PORADNA

ZAMÍTNUTÍ ŽÁDOSTI O ZVÝŠENÍ PŘÍSPĚVKU NA PÉČI

Již rok je vyplácen příspěvek na péči podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Tento příspěvek je určen na hrazení sociálních služeb. Většině osob je vyplácen příspěvek na základě „překlopení“ z dřívějších bezmocností. Pokud se někdo domnívá, že stupeň příspěvku neodpovídá jeho zdravotnímu stavu, myslí si, že by měl pobírat vyšší příspěvek, může si podat žádost o nové posouzení. Je však potřeba mít na paměti, že výsledek žádosti může být opačný, tj. snížení příspěvku. Proti tomuto rozhodnutí je možné se odvolat a to na příslušný krajský úřad. Posouzení

zdravotního stavu potom provádí na žádost krajského úřadu ministerstvo. V každém případě je potřeba držet se instrukcí v dopise o rozhodnutí a dodržet dané lhůty pro odvolání.

Úpravy platné od ledna 2008:

Výplata příspěvku na péči se zastaví v takových případech, kdy příspěvek nemůže plnit svůj účel – tedy po dobu hospitalizace nebo pobytu v zařízení určeném pro výkon trestu či nařízené ústavní léčby trvajících déle než jeden kalendářní měsíc.

Zpřísní se kontrola využívání příspěvku na péči. Pokud nebude uveden způsob využití příspěvku, bude po předchozím písemném upozornění zastavena jeho výplata, dokud příjemce příspěvku neuvede jakým způsobem bude příspěvek použit.

Mgr. Jana Kašparová

ZRUŠENÍ PŘÍSPĚVKU NA ZVÝŠENÉ ŽIVOTNÍ NÁKLADY

Od 1.1. 2008 byla zrušena dávka na zvýšené životní náklady. Dávka byla nenároková a mohla být poskytována osobám používajícím trvale ortopedické, kompenzační nebo jiné pomůcky na zvýšené výdaje související s jejich používáním (tzv. ošatné, oděrné atd. byla poskytována i na nákup baterií do naslouchadel neslyšícím a nedoslýchavým). Dále se mohla poskytovat úplně nebo prakticky nevidomým občanům, kteří byli soustavně pracovní činní, nebo se připravovali na pracovní uplatnění pracovním výcvikem nebo studiem, nebo kteří byli poživateli sirotčího důchodu. Maximální výše dávky byla 200 Kč měsíčně. Bližší podmínky pro poskytování nebyly stanoveny.

Podle stanoviska Ministerstva práce a sociálních věcí se jednalo o dávku nepříliš efektivně vynaloženou, která většinou nekryla skutečné zvýšení nákladů. Na druhou stranu byla poměrně snadno dosažitelná pro široký okruh osob. Toto opatření bylo nesystémové a bývalo často zneužíváno. Příspěvek na zvýšené životní náklady byl v podstatě kapes-

né ve výši zhruba 200,- Kč, které vyplácel pověřený obecní úřad. Jejím zrušením dojde k částečné úspoře mandatorních výdajů.

Převzato a upraveno z Nejsi sám, 4/2007

ODSTOUPENÍ OD SMLOUVY

V posledních několika letech se hodně rozmáhá rozesílání pozvánek na nejrůznější zájezdy s předem připraveným programem. Jediné co je potřeba udělat, je zamluvit si místo v autobuse, který Vás v určenou hodinu vyzvedne přímo ve Vašem městě. Absolvujete zajímavý program a dostanete oběd. To vše je zadarmo nebo za mírný poplatek za cestu. Potom následuje předvádění nejrůznějších vymožeností. Bezvadné hrnce, které se nikdy nepřipálí, deka pod kterou Vám nikdy nebude zima nebo masážní přístroje, které jsou zaručeně účinné. Na zboží, které si takto objednáte, po Vás chce „prodejce“ sepsat smlouvu. A tady už je potřeba dávat opravdu dobrý pozor. Předváděné zboží totiž nebývá zrovna levné a teprve doma Vám může dojít, že „obchod“ nebyl až tak výhodný. Co teď s tím?

Na tyto situace pamatuje občanský zákoník. Při prodeji zboží mimo dodavatelovy prostory obvyklé k podnikání nebo nemá-li dodavatel žádné stálé místo k podnikání máte možnost do 14-ti dnů na odstoupení od smlouvy bez udání důvodu a bez jakýchkoliv sankcí! Od smlouvy odstupujte vždy písemně! Dobré je poslat odstoupení od smlouvy doporučeně a potvrzení o zaslání pečlivě uschovat. Schovejte si také kopii dopisu. Do lhůty 14-ti dnů se počítá datum doručení dopisu, ne jeho odeslání!

Prodejce je povinen Vám vrátit zaplacenou částku do třiceti dnů od odstoupení od smlouvy! Pokud jste zakoupili věc na splátky, zašlete kopii dopisu o odstoupení i splátkové instituci.

zpracováno dle materiálu Asociací občanských poraden

PORADNA PSYCHOLOGA

ROLE ETICKÉHO KODEXU V POMÁHAJÍCÍCH PROFESÍCH

(5. část)

Vážení čtenáři, setkáváme se v novém roce nad stránkami vašeho časopisu, abychom pokračovali v seriálu o významu etického kodexu organizace poskytující sociální služby.

Život nás bohužel někdy postaví před problém, který nemůžeme sami vyřešit. Musíme se pak rozhodnout, koho o pomoc požádáme. Mnozí z nás jsou poznamenáni špatnými zkušenostmi, kdy někdo zklamal, nebo dokonce zneužil naši důvěru. V takové situaci je velmi důležité komu se svěříme, komu dáme nahlédnout do svého soukromí, komu se rozhodneme důvěřovat.

V tomto světle pak okolnost, že etický kodex o.s. LORM deklaruje závazek mlčenlivosti, nabývá pro naše rozhodování významných rozměrů.

Bod č. 8. Etického kodexu o.s. LORM

„Je vázán mlčenlivostí o skutečnostech, o nichž se dozvěděl při výkonu zaměstnání a dodržuje závazek mlčenlivosti o.s. LORM.“

Znamená, že organizace, jejíž službu chcete využít, přebírá odpovědnost za každého svého zaměstnance. Jeho selhání je tak možné v krajním případě stíhat i právní cestou a to i v době, kdy takový zaměstnanec pro organizaci již nepracuje.

Bod č. 9. Etického kodexu o.s. LORM

„Data a informace požaduje s ohledem na potřebnost při zajištění služeb, které mají být uživateli poskytnuty.“

Tento bod klade jisté nároky i na vás. Měli byste mít vždy na paměti, že jste to jenom Vy, kdo rozhoduje o tom,

co ze svého soukromí sdělí. Určitá dávka opatrnosti jistě nebude na škodu především z toho důvodu, že se jedná o službu, ne o přátelské posezení. Neostýchejte se zeptat, pokud vám požadované informace přijdou nepřiměřené objednané službě. Sociální pracovník Vám jistě rád důvody vysvětlí. On i všichni ostatní pracovníci organizace jsou poučeni o svých povinnostech a to především:

*„Chránit právo uživatele na soukromí a důvěrnost sdělení. Žádnou informaci o uživateli neposkytnout bez jeho souhlasu s výjimkou danou platnými zákony, kterou je ohlašovací povinnost v případě závažných trestných činů.“ uvedené v **bodě č. 10.***

Vím, že pro Vás nebude vždy lehké být obezřetní ve složitě životní situaci. Pokud ale dostáváme takovéto konkrétní záruky, neuděláte chybu, když se spolehnete na profesionalitu lidí, kteří se řídí takto přesně vymezenými pravidly.

Přeji vám v novém roce mnoho zdraví, hezkých setkání a dobrých přátel.

Mgr. Magdalena Zurinková

ZDRAVÍ

Příčiny hluchoslepoty

Vrozený syndrom zarděnek

Vrozený syndrom zarděnek (CRS – Congenital Rubella Sy.) není geneticky podmíněn, ale jedná se o následek prodělané infekce u matky během těhotenství. K nejtěžším postižením dochází, pokud matka onemocní zarděnkami v prvních 18-ti týdnech těhotenství, kdy probíhá organogeneze (tvoří se orgány). Při tomto onemocnění může docházet k samovolným potratům. Ženám může být doporučeno ukončení těhotenství, vzhledem k rizikům, která mohou nenarozené dítě potkat. Během infekce může být postižena kterákoliv část těla dítěte, kdy nejvíce ohrožen je zrak a sluch. U narozených dětí se často projevují problémy s rozvojem

psychomotoriky, opoždění vývoje, srdeční poruchy, mikrocefalus (nedostatečně rostoucí mozek). Mezi nejčastější poškození zrakového orgánu se řadí pigmentová retinopatie, zelený zákal, šedý zákal a mikroftalmus (nedostatečně vyvinuté oko). Virus zarděnek může způsobit také senzoric-kou hluchotu nebo střední ztrátu sluchu – jednostrannou i oboustrannou.

Poprvé byl popsán vztah mezi zarděnkami a šedým zákallem v roce 1941 v Austrálii. O několik let později popsali lékaři také vliv zarděnek na sluchový orgán.

V první polovině 60. let minulého století postihla svět pandemie zarděnek a narodilo se téměř 35 000 dětí s různými senzoric-kými poruchami. Na základě toho se v USA začal rozvíjet program pro hluchoslepé děti. Bylo publikováno mnoho důležitých studií vztahujících se k dítěti s kombinovaným postižením v důsledku vrozeného syndromu zarděnek. Teprve v roce 1967 byla vyrobena účinná vakcína proti zarděnkám. Přestože vakcinace probíhá na celém světě, stále jsou regiony, kde toto onemocnění není uspokojivě zvládnuto. Podle WHO se každý rok nakazí asi 300 000 dětí (údaj z roku 1999).

Důležité je upozornit, že zarděnky jsou onemocněním s pozdními následky. To znamená, že v pozdějších letech, zvláště v dospívání, se mohou objevit zdravotní problémy (např. zelený zákal, cukrovka), které mohou mít významný vliv na kvalitu života.

Mgr. Jana Kašparová

HAF

PES, NEJVĚTŠÍ PŘÍTEL ČLOVĚKA - ZVLÁŠTĚ, KDYŽ JE VODÍCÍ

Jednou, když se mě paní ředitelka LORMu zeptala, zda nechci napsat do Doteků článek o psech, jsem odmítnul, protože jsem měl mnoho práce. Sled událostí mě ale donutil napsat deset příběhů, přesně tolik, kolik měl můj Arámek roků.

Příběh první JAK JSME PŘIVÍTALI ARÁMKA U NÁS DOMA

Milí čtenáři, kteří čtou Doteky, vědí, co je to Usherův syndrom, který se u mě objevil. Můj zdravotní stav se zhoršoval a nakonec to dopadlo tak, že mě porazila dodávka zn. Mercedes. A hádejte, kdo zvítězil...

Moje oční lékařka mi již dva roky před touto nehodou navrhovala, abych používal bílou hůl, ale já odmítal. Styděl jsem se. A proč? Nebylo a není na mně vidět, že mám handicap zraku a sluchu. Byl to psychický problém, dnes už dávno vyřešený. Bez červenobílé hole z domu nevyjdu.

Po této nehodě se moje manželka začala zajímat o vodící psi. Výsledkem dlouhého hledání informací byla skutečnost, že jsme odjeli na informativní schůzku do Prahy. Řeknu vám, tolik vodících psů jsem neviděl! Nastal kolotoč papírování, zjišťování, jak má vypadat pes podle přání klienta atd.

Nastal den, kdy jsem si šel vybrat psa. Přistoupím ke klecím s hafany, rozhlížím se bezradně co teď a co potom, když v tom jeden sám od sebe vstane, namíří si to přímo ke mně, sedne a čeká. Pomalu ho začínám hladit ... Já sázím na první dojem a tak jsme si padli, jak se říká, do noty. Zeptal jsem se na jméno, a když mi ho řekli, rozesmál jsem se na celé kolo. Proč? No protože stejně tak se jmenoval afgánský chrt mého švagra. A víte jaké to bylo jméno? ARAMIS - byl nositelem jména slavného mušketýra. /Tři mušketýři z románu Alexandra Dumase /. „Tohoto pejška chci“, prohlásil jsem, ale má paní vyjekla: „Jen to nééé!“. Chtěla jiného.

Když jsme odjížděli z Prahy, bylo mi po Aramisovi smutno, ale utěšoval jsem se, že se zase brzo uvidíme. Jak se říká - čas letí a ono opravdu: nastal den, kdy zazvonil telefon. Byla to paní ředitelka výcvikového střediska a mluvila s mojí ženou, která se jí ptala, který že pejsek to tedy bude? „Ten, pro kterého se váš pan manžel rozhodne, bude to přece jeho pes.“ Tak zněla odpověď a tak tomu i bylo... Poslední týden v listopadu jsme přivítali Arámka u nás doma. To bylo radosti *jak na Starém Bělidle!*

Tak začíná devět let soužití se psím kamarádem. Po všech-

ny ty společné roky byl a zůstane v mém srdci psím miláčkem číslo jedna.

Další díl bude o tom, jak jsme si na sebe museli zvyknout.

Příběh druhý

JAK JSME SI NA SEBE ZVYKALI

Arámek byl hodně divoký. Nejdříve jsme si na sebe museli zvyknout, a to nám trvalo asi sedm měsíců. Jak praví klasik: Víno zraje pomalu, čím starší, tím kvalitnější.

Arámek byl pro svou mimořádnou krásu všude obdivovaný a bodejť taky ne - jeho otec byl zlatý retríver dovezený až z daleké Anglie. Jmenoval se Bruky a patřil panu Kiktovi, zatímco mamina byla černá labradorka Ajka pana Dvořáka z Adamova. Náš mušketýr měl pět sourozenců: Atilu, Alberta, Achillese, Amose a Angeliku, všechny včetně něj černější než noc, jen Albert je sluníčkově zlatý po tátovi.

Arámek se musel naučit cestu ke mně do zaměstnání - tehdy jsem pracoval jako přípravář gumových výrobků. Když jsme přišli poprvé do práce v doprovodu cvičitele z Jinonic, získal si pes obdiv všech, pana ředitele nevyjímaje. Hned mu byl připraven pelíšek, Aramova oblíbená to kratochvíle, a my jsme zatím museli vytipovat, kam se s ním bude během pracovní doby chodit venčit. A nemyslete, nebylo to vůbec jednoduché. Náš podnik se nacházel v areálu Moravských chemických závodů se sídlem v Ostravě - Hrušově. Ti, kteří znají Ostravu a Hrušov zvlášť, ví, o čem píši ...

Náš pes byl a je součástí celé naší rodiny. Jezdil s námi všude. V Mariánských Horách a Hulvácích, kde bydlíme, ho znal určitě každý od starousedlíka až po paní starostku. Jak se říká, vodící pes otevírá dveře všude a můj pes byl učebnicový příklad.

Po třech letech náš podnik zavřeli. Pro mě a psa to byla velká pohroma. Oba jsme byli rádi mezi lidmi. Další práci jsem si našel až po třech letech a zase bylo dobře.

V období těch tří let, kdy jsem nepracoval, jsme spolu chodili nakupovat. Nebyl pro nás problém jít za nákupem pěšky ani tři tramvajové zastávky. Zároveň jsme zdokonalovali frekvenci a poslušnost. Oba dva jsme byli žhaví na mis-

trovství republiky, které se koná v Praze. Chtěli jsme dovézt putovní pohár do Ostravy, což se nám v pozdějších letech podařilo, ale o tom až někdy jindy ...

V Olomouci jsme chodili po náměstí, kde nejsou ohraničené chodníky a je to tam vydlážděné. Aram to zvládl bez problémů. Je to těžký úkol, který je ale možné pesana naučit. Aby pejsek nezapomněl na jezdící schody, chodili jsme do obchodního domu, který se jmenuje Laso. Schody tam jezdí pomalu a nemůžou se rovnat schodům v Praze, které jezdí jak formule jedna, pro Arama ovšem nebylo na světě nic, co by nedokázal...

Příště napíšeš, co pes vyváděl na zahradě.

Ladislav Holba

INFORMACE

CIZÍ SLOVA V NAŠEM SLOVNÍKU

Milí čtenáři,

na základě vašich podnětů jsme připravili článek vysvětlující cizí slova z prostředí techniky a telekomunikací, která rychle pronikají do českého jazyka. Vybrané výrazy jsou záměrně vysvětleny na té nejzákladnější a nejjednodušší úrovni a věříme, že technicky smýšlející čtenáři a vynikající uživatelé počítačů budou ke článku shovívaví.

Skype (skajp)

Skype je počítačový program sloužící k telefonování, posílání zpráv a souborů. Pomocí skypu můžete telefonovat zdarma po celém světě a neomezeně dlouho. Potřebujete pouze být připojený k internetu, nainstalovat si program do počítače a pořídit si sluchátka s mikrofonom, to samé musí mít člověk, se kterým chcete hovořit.

ICQ (aj si kjú)

ICQ je populární komunikační prostředek. Jedná se o program na PC, pomocí kterého si zadarmo můžete psát

s člověkem, který je kdekoli po světě za podmínky, že jste oba připojení k internetu. Když oba sedíte zároveň u PC, jedná se vlastně o psaný dialog.

Mp3

Formát Mp3 je určen k nahrávání a poslechu hudby (zvuku). Jedná se o způsob nahrávky, která je díky tomuto formátu kvalitnější a zabere méně místa, paměti. Například dosud jste 10 alb Elvise Preslyho měli na 10 CD, nyní pomocí mp3 formátu vám stačí pouze 1 CD. To samé se týká i zvukových knih (20 audiokazet nahradí 1 CD v mp3 formátu.)

Mp3 přehrávač

Mp3 přehrávač je malé zařízení (vejde se do kapsy), které slouží k přehrání hudby, kterou máte v přehrávači uloženou. Uloženou hudbu můžete měnit. Tento přehrávač stačí připojit k počítači a uložit si z něho do přehrávače hudbu novou.

DVD (dévédé)

DVD (digital video disc) je novodobá náhrada kazet do videa a již nedostačujících cédeček (disků CD). DVD vypadá jako cédečko, je to malý kulatý disk. Používá se na nahrávání filmů, místo již zmíněných videokazet. Také se DVD může použít jak CD s větším místem na uložení dat.

DVD přehrávač

DVD přehrávač je přístroj, který slouží k přehrávání filmů, které máte uloženy na DVD.

DVD rekordér

DVD rekordér je přístroj, který nahrazuje video rekordér, slouží k nahrávání a přehrávání filmů. Pomocí tohoto přístroje si můžete jakýkoli pořad z televize nahrát na DVD a později pustit.

Flash karta (fleš)

Pomocí flash karty si můžete data a soubory přenášet

z jednoho PC na jiné PC. Například na jednom počítači si mohu na flash kartu uložit nějaké informace a pak připojením k druhému počítači je mohu otevřít a uložit je. Tato flash karta se může používat opakovaně a místo k uložení je na ní dostatečně velké. Například je výhodná, pokud někdo pracuje na dvou počítačích (na jednom doma, na jednom v práci).

Scanner (skener)

Scanner je zařízení, díky kterému můžeme přenést jakýkoli text stránky (dopis, obrázek, knížku) do počítače. Nemusíte tedy věci do počítače přepisovat, stačí je oskenovat.

ZIP

Program ZIP slouží k zmenšení dat pro uložení do PC. Pokud je nějaký soubor příliš velký, zabírá v PC hodně místa, použitím programu ZIP ho dokážete zmenšit. Zmenšený program se například lépe posílá e-mailem.

USB

Pod slovem USB se označuje tzv. USB port – což je typ zdířky v počítači nebo v jiných zařízeních, který nejčastěji slouží k připojení USB tiskáren, scannerů, digitálních fotoaparátů, Mp3 přehrávačů atd.

GPS (džípíes)

GPS byl původně vojenský navigační družicový systém. Dnes je GPS zařízením, které je běžnou součástí moderních automobilů či mobilních telefonů. Toto zařízení dokáže určit polohu a naplánovat trasu cesty. Přesnost zaměření polohy se v současnosti pohybuje v rozmezí 2 až 7 metrů.

iPod

Je přehrávač hudby a videa, který je malý jako mobilní telefon.

INFORMACE

SPECIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ PRO ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÉ

Pomoc zdravotně postiženým spoluobčanům při nabídce pojistných produktů přichází pod vlajkou pojišťovny Generali. Od ledna bude v nabídce nový program Bez bariér, který nabízí speciální pojištění bezbariérových domácností, zdravotnických pomůcek a dalších potřeb pro osoby s pohybovým postižením a pro nevidomé a slabozraké. Pojištění se vztahuje také na vodící a asistenční psy, odpovědnost poskytovatele sociálních služeb a další oblasti. Další novinkou je pojištění vozidel se speciálním tarifem 'Handicap'. Ten bude určený osobám se zdravotním postižením, držitelům průkazů ZTP a ZTP-P. Pro nevidomé a slabozraké jsou připraveny speciální informační materiály, které obsahují důležité informace rovněž v Braillově písmu.

Veškeré bližší informace o tomto produktu, budou k dispozici od ledna roku 2008.

Zdroj: Meseccz

HLUCHOSLEPÉ OSOBNOSTI

RAGNHILDA KÅTAOVÁ (1. část)

Ranghilda Kåtaová - první hluchoslepá osoba na světě, která se naučila mluvit. Celému světu je do dneška velmi dobře známá hluchoslepá Helena Kellerová. Začátkem let 1890 se Helena Kellerová dozvěděla o hluchoslepé dívce z Norska, které se podařilo naučit mluvit. Ačkoliv se tato dívka stala ve své době slavnou, dnes o ní už jen málokdo ví.

Ranghilda Tollefsen Kåtaová byla první hluchoslepu osobou v Norsku, která získala řádné vzdělání. Navzdory skutečnosti, že byla hluchoslepu, se naučila mluvit a ve své době inspirovala Helenu Kellerovou, aby dosáhla toho samého.

Ranghilda se narodila 23. května 1873 ve východní části Norska v obci Vestre Slidre. Když jí bylo tři a půl roku, pravděpodobně následkem onemocnění spálou, přišla o zrak, sluch, čich a chuť. Ranghilda pocházela z chudé, ale údajně šťastné rodiny a byla nejstarší z 8 dětí. Až do svých 14 let žila doma.

Obrat v jejím životě nastal v roce 1887, když se o jejím osudu dozvěděl učitel Halvard Bergh. Bergh po osobním setkání s Ranghildou napsal soucitný článek o její tragické situaci, který nejprve vyšel v místním tisku a později byl publikován v jedněch nejvýznamnějších norských novinách. O měsíc později se o Ranghildě dokonce psalo i v americkém tisku.

Bergh vyprávěl, že se procházel v jednom z norských horských údolí, kde narazil na pastýřku, která jej upozornila na osud Ranghildy. Bergh se vydal za Ranghildou, kterou našel sedící v horské chatě. Našel ji tam bledou, neupravenou a neučesanou. Když jí podal nějaké drobné mince, Ranghilda na to reagovala slovy „To je strašné“. Byla to poslední slova, která Ranghilda vyslovila, když byla malá a vážně onemocněla spálou. Později to byla jediná slova, která říkala, když jí bylo smutno anebo když byla šťastná.

Článek o hluchoslepé dívce si přečetl Lars A. Havstad (1851 – 1913), který byl sám neslyšící a patřil k průkopníkům v oblasti vzdělávání neslyšících v Norsku. Po přečtení článku kontaktoval Bergha a doporučil mu, aby navázal kontakt s jeho švagrem, Eliasem Hofgaardem, ředitelem Institutu pro neslyšící v norském městě Hamar. Hofgaard souhlasil s tím, že Ranghildu přijmou do školy. Na její vzdělávání se podařilo získat finanční podporu státu. A tak v roce 1888 odvezl tatínek dceru do Hamaru.

Byl to sám pan ředitel, Eliase Hofgaard (1856 – 1906), který Ranghildu ve škole učil mluvit orální metodou. Ta se v té době používala u neslyšících. Měl za to, že pro neslyšící a nevidomé děti mělo větší užitek naučit se mluvit než aby používali prstovou abecedu.

O tom, jak se Ranghilda učila mluvit a jak svým příkladem inspirovala Helenu Kellerovou, se dočtete ve 2. části příběhu, který zveřejníme v jarním čísle Doteků. Na závěr

vám aspoň prozradíme, že již následující rok po přijetí do školy, když se Ranghilda setkala se slečnou Lamsonovou, učitelkou Heleny Kellerové, uměla mluvit v jednoduchých větách.

Pro Doteky připravila Petra Zimermanová

ZE SVĚTA

A ZASE DALŠÍ DVEŘE...

V minulém čísle jsme Vás informovali o pravidelných letních setkáních hluchoslepých na tzv. Evropských prázdninách hluchoslepých. V roce 2007 se setkání konalo ve městě Kristiansand na jižním pobřeží Norska. Reportáž z těchto prázdnin nám poslal Colin Bennett z Velké Británie. V následujícím článku vám můžeme krátce zprostředkovat nejen průběh prázdnin, ale i Colinovo dobrodružné cestování.

Pro Colina to byly již 4. prázdniny, které jak říká, si všechny moc užil: „Vždycky přijedu o několik dní před ostatními a odjíždím o pár dní později. Mohu tak samotnou oblast v Evropě, kterou jsem doposud nenavštívil, lépe poznat. Protože cestuji bez tlumočnicka - průvodce, jsem svobodnější než ostatní lidé, ale tento fakt má také své limity“.

Cestu do Norska neměl Colin vůbec jednoduchou. Nejdříve musel letět z Velké Británie do Oslo - hlavního města Norska - a odtud teprve veřejnou dopravou do Kristiansandu. Posádka letadla byla velmi příjemná a zaměstnanci letiště pomohli Colinovi projít pasovou kontrolou. Podle Colina je při cestování letadlem nejsložitější čekání na zavazadla a dále poznat, které ze zavazadel vyjždějících na pásech z úložného prostoru, je jeho. *„Proto jsem tentokrát zvolil mazanou strategii. Všechny své věci jsem si sbalil do malého zavazadla, které si můžu vzít s sebou*

do kabiny letadla. Jednak mě to přimělo nebrat žádné zbytečné věci a hlavně jsem byl velice rychle pryč z odbavovací haly." Tím si Colin zkrátil čas na letišti a cesta mohla dále pokračovat. Další bod cesty bylo najít benzínovou pumpu, odkud odjížděl autobus do Kristiansandu: „Zaměstnanec letiště, který mi pomáhal, neměl o zastávce ani tušení. Nevím jak, ale najednou jsem se ocitl na sedadle v autě cizí ženy, která měla nedaleko letiště chatu, a která mě vysadila u oné benzínové pumpy.“ Díky tomu měl Colin ještě dost času na nákup jízdenky. Použil svoji britskou kartu hluchoslepých a koupil si jízdenku za poloviční cenu.

V Kristiansandu na něj čekal průvodce Stefan. Stefan je Švéd, který již několik let žije v Kristiansandu. Rychle se spřátelili. Stefan prováděl Colina několik dní po městě a Colin mu pomáhal s angličtinou. Po dvou dnech se k nim přidal Geir Jensen, president norské federace hluchoslepých se svým týmem. Společně se přesunuli do nedaleké střední školy v oblasti Adgeru, kde se prázdniny konaly. Postupně přijeli i ostatní účastníci a program mohl začít! Přestože bývá počasí v létě ve Skandinávii obvykle pochmurné, v době konání prázdnin bylo krásně slunečno a teplo.

Škola se nachází v krásném prostředí v blízkosti velkého jezera. Každý měl svůj vlastní pokoj. Jídlo bylo také výborné a bylo ho spoustu. K večeři měl každý zdarma jednu sklenici piva nebo vína. Terasa před hlavní budovou se stala příjemným místem, kde se účastníci mohli setkat, popovídat si a předávat si své zkušenosti.

Prázdnin hluchoslepých se zúčastnilo celkem 90 účastníků z 11 zemí. Velmi početná bývá již tradičně skupina z Belgie a nově také skupina z Maďarska. Program prázdninového setkání byl nabitý výlety: např. do rybí restaurace v Hollen Brygge, kde se podával sumec, výlet na ostrůvky Ny Hellesund nebo rybaření okolo útesů Sogne. Rybaření mělo velký úspěch! Podle slov Colina si rybaření všichni moc užili až na 34 chycených ryb – většinou se jednalo o makrely. Pro Colina byla nejzajímavější návštěva starého kostela a fary v Sogne. Dále navštívili školu

v Sogne, původně zemědělskou fakultu v západním Adgeru, kde se dnes nachází muzeum starých zemědělských strojů. Zajímavá byla také návštěva jeskyně v nedalekých horách, kde se ukrývá německá ponorka z druhé světové války. *„Možná si myslíte, že si to celé vymyslím, ale byl jsem naprosto střízlivý a v té jeskyni je skutečně ukryta ponorka – a je černá, nikoliv žlutá.“*

Kromě výletů byl pro účastníky připraven velmi bohatý program také ve škole – Bjorn představil služby pro hluchoslepé v Norsku. V rámci sobotního programu se uskutečnilo představení tradičního tance a hudby. Colina stále překvapuje, jak moc je tanec mezi osobami s hluchoslepotou oblíbený a kolik hluchoslepých rádo tančí. Colin dále ocenil prvotřídní komunikační podmínky, které byly na prázdninách účastníkům zajištěny – dostatečný počet tlumočnicků a vynikající vybavení indukčními smyčkami.

Colin se v Norsku po skončení prázdnin zdržel o jeden den déle a spolu se Stefanem poznával blízké okolí. Díky Stefanovi si Colin mohl splnit velké přání – projít se kolem nedalekého jezera. *„Další ráno za mnou přijel Stefan a strávili jsme spolu několik příjemných hodin procházkou kolem jezera. Hladinu jezera pokrýval koberec překrásných leknínů. Organizátoři mi před tím zakázali, abych podnikl výlet okolo jezera sám, protože jsem neměl s sebou průvodce. Bylo to pochopitelné, protože na cestě bylo spoustu nerovností a kořenů. Hygienické předpisy jsou navíc v Norsku velmi přísné a nikdo nestál o to, aby jim mrtvý Angličan znečišťoval vodu v jezeře.“*

Ještě ten samý večer se Colin vracel domů se smíšenými pocity smutku v žaludku, ale ve své hlavě a srdci si odnášel krásné vzpomínky na znovuobjevené i nové přátele. *„Příští rok budou prázdniny v Mad'arsku – přidejte se k nám!“*

A proč dal Colin článku název: A zase další dveře ...? *„Nazval jsem jej tak, protože norské budovy mají kvůli krutým zimám a stále přísnějším požárním pravidlům tolik dveří a prahů, že nevidomému může trvat věky než najde vchod do norské budovy.“*

Pozvánka na 11. Evropské prázdniny hluchoslepých do Maďarska

Od 4. do 11. srpna 2008 se budou konat již 11. evropské prázdniny hluchoslepých osob, tentokrát v Maďarsku. Místem konání je malebné město Sopron, které se nachází poblíž rakouských hranic a je co do počtu památek nejbohatším městem v zemi, obklopené jehličnatými lesy na vrších Lövérek a věncem vinohradů rodících dobré víno. Organizátoři z Maďarské asociace hluchoslepých připravují pro účastníky bohatý program zaměřený na společenské, kulturní a sportovní aktivity. Oficiálním jazykem bude anglický jazyk. Účastnický poplatek činí 350 EURO na osobu a zahrnuje ubytování s plnou penzí a program po celou dobu prázdnin. Další informace k prázdninám Vám rád poskytne Tamas Gangl alias Tommy, kontakt: edbholiday2008@gmail.com, poštovní adresa: Tamas Gangl, president Siketvakok Országos Egyesülete (Hungarian Deafblind Association), 1146 Budapest, Ajtosi Durer sor 39, Maďarsko.

Petra Zimermanová

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

JUBILEA

V prvním čtvrtletí roku 2008 oslaví či již oslavili svá životní jubilea tito členové nebo klienti LORMu:

- 40 let – Pavel Nepraš
- 45 let – Petr Veselý
- 50 let – Saša Kubjátová
- 60 let – Jarmila Tarčincová
- 81 let – Marie Bartoňová, Emilie Svobodová
- 83 let – Marie Shonová
- 84 let – Vlasta Maňhalová, Věra Weberová

ZÁLIBY (HOBBY)

LÉČIVÉ A AROMATICKÉ BYLINY

ZÁZVOR JE VYNIKAJÍCÍ LÉK PROTI NEVOLNOSTI

Tato cizokrajná rostlina patří nejen mezi známá koření, ale je také výbornou léčivou bylinou. Dodnes je uznávána v lidovém léčitelství i v oficiálním lékařství, zejména v čínské a indické medicíně. K těmto účelům slouží výhradně jeho silně aromatický oddenek s ostře palčivou chutí, který je rovněž neodmyslitelnou součástí přípravy mnoha jídel na celém světě.

Zázvorovník lékařský (latinsky *Zingiber officinalis*), je vytrvalá bylina s dužnatým a hlízovitě ztlustlým oddenkem. Ten tvoří nepravidelné, až 10 cm dlouhé, zaškrcované a z obou stran zploštělé články. Z oddenku vyrůstají nekvetoucí stonky s úzce kopinatými listy, dorůstající výšky 1,5 až 2 m a připomínají rákos. Bezlisté květní stonky jsou vysoké pouze 10-20 cm a bývají zakončeny krátce klasovitým květenstvím žlutofialových květů s podpůrnými listeny.

Plody se vytvářejí dosti ojedinele a velice vzácně dozrávají v červené bobule.

Původ zázvorovníku není přesně znám. Planá forma této rostliny se dnes vyskytuje pouze v tropické oblasti Bismarckových ostrovů poblíž Nové Guineje. O pěstování zázvoru a jeho použití jako koření i léku se zmiňují staroindické zápisy v sanskrtu (původní indický jazyk) i staré čínské letopisy. Z těchto asijských zemí se pěstování tohoto koření rozšířilo hlavně do Japonska, Malajsie, Indonésie, odtud do tropických částí Afriky, Střední i Jižní Ameriky. V Evropě jej znali již staří Řekové i Římané, kteří ho kupovali od arabských obchodníků. Do střední Evropy se zázvor dostal v 9. století spolu s pepřem. Od 13. století se prokazatelně prodával zázvor i v českých zemích, a to hlavně sušený nebo nakládaný v medu či v cukru.

Jako léčivá rostlina se používá především jako prostředek proti nevolnostem, závratím a mdlobám. Čerstvý zázvor rovněž podporuje trávení, příznivě působí proti zvrá-

cení, zvyšuje slinění a povzbuzuje činnost srdce. Běžně se užívá i při dráždivém kašli s množstvím hlenu, zánětu varlat, vysoké hladině cholesterolu v krvi, zánětu slinivky břišní, střevních infekcích, nadýmání a průjmu. Zázvor se nedoporučuje užívat během těhotenství.

Široké uplatnění nachází zázvor rovněž v pekařství, cukrářství a při konzervaci masa nebo zeleniny. V mnoha zemích světa je velmi oblíbený pravý čaj, ochucený zázvorem a ve všech anglicky mluvících zemích je zase nesmírně populární zázvorové pivo.

Velký význam v současnosti má zázvor také v parfumerii a likérnictví.

V neposlední řadě slouží oddenek zázvoru i k výrobě četných léků, určených proti nevolnostem z cestování dopravními prostředky.

Čaj proti chřipce a nachlazení

10 g čerstvého zázvoru, 7 g zeleného čaje (možno i 1 nálevový sáček), 15 g cukru (nejlépe přírodního), 2 dl vody

Zázvor opláchneme, nakrájíme a povaříme s čajem asi 1 minutu. Takto vzniklý odvar přecedíme a osladíme cukrem. Pijeme 2-3x denně po jídle, důležité je vypít jej ihned, jakmile zjistíme, že jsme onemocněli chřipkou či nachlazením, které je doprovázeno zimnicí a pocitem chladu.

Zdeněk Sedláček

Obklad na bolesti krční páteře

1 polévkovou lžící nakrájeného zázvoru uvaříme v šálku vody, po vychladnutí namočíme čistý kapesník, vyždímáme, přiložíme na bolestivé místo v krční páteři. Pro zvýšení léčebného efektu ještě překryjeme froté ručníkem. Proceduru je nutné podle potřeby opakovat.

Miroslava Malášková

Z LITERÁRNÍ ČINNOSTI HLUCHOSLEPÝCH LORMÁKŮ

Čas vánoc a dětí

Zvolna kráčí vánoc čas,
přichází s ním radost, smích a přijede i děda Mráz.
Ježíšek prý také přijde.
donese všem velký dar,
on rozdá svou lásku lidem
a rozsvítí hvězd všech zář.

Děti plny radosti, by ke stromečku jít chtěly.
Rodičové mají práci, aby je utišili.
Jenom, děti, tiše sed'te, až Ježíška uslyšíte.
Až k nám přijde a pod stromeček dárky dá,
na zvoneček z jinovatky přetichounce zacinká.
Pak můžete tiše jít, pod stromek se podívat.
Vše, co tu je, rozbalit a potom si spolu hrát.

Vašek Fišer

VZKAZY MOUDRÝCH

Musíme se smát i plakat, milovat, pracovat, užívat si
i trpět do té míry, jak jsme jen v našem rozletu schopni.
To je vskutku lidské.

Gustave Flaubert

RECEPTY

Katčino tajemství - zapékané maso se smetanou

Oloupeme syrové brambory a nakrájíme je na plátky. Na prkénko si položíme plátky vepřové kýty a okořeníme. Okořeněné plátky nakrájíme na kousky a klademe se syrovými bramborami střídavě do pekáče až je pekáč plný dáme do trouby a pečeme zhruba dvacet minut dokud to nezezlátne. Připravíme si smetanu ke šlehání a postupně ji celou nalejeme a zapékáme ještě dalších deset minut.

Poznámka tajemství spočívá v různorodosti koření.

Dobrou chuť

Bára Tesková

Ořechové jetelíčky

*150g cukru, 150g mletých ořechů, 1 vejce, 2 lžice strouhan-
ky, lískové oříšky na ozdobu, tuk na vymazání*

Cukr, ořechy, strouhanku i vejce smícháme a vytvoříme těsto, které necháme na chvíli v chladu. Z těsta odebíráme malé kousíčky, ze kterých vytváříme malé kuličky. Spojíme tři k sobě - kuličky děláme opravdu malé, trochu se rozpečou. Doprostřed kuliček (ořechové jetelíčky) dáme lískový oříšek a dáme péct na vymazaný plech do vyhřáté trouby.

Zdroj: www.vareni.cz

Dobrou chuť čtenářům Doteků přeje

Zdeněk Sedláček

DOTEKY. Bulletin LORMU, Zima, číslo 53. Vychází čtvrtletně.

Vydává: o.s. LORM – Společnost pro hluchoslepé, Zborovská 62, 150 00 Praha 5. Vychází ve zvětšeném černotisku, v Braillově písmu a jako zvuková nahrávka na kazetách.

Sponzorství je vítáno a za sponzorské dary předem děkujeme.

Naše bankovní spojení: Komerční banka Praha Smíchov, číslo účtu: 19-1451940207/0100.
Šéfredaktor: Zdeněk Sedláček, Chlum 55, 264 01 Sedlčany,
zsedlacekdoteky@seznam.cz.

Redakční rada: Zdeněk Sedláček (šéfredaktor), Mgr. Jana Kašparová (metodik),
Mgr. Petra Zimermanová (ředitelka).

Za LORM: Mgr. Petra Zimermanová, Zborovská 62, 150 00 Praha 5, tel: 257 325 478

Grafická úprava: Michal Vondráček, Tomáš Zach

Sazba a tisk: Fastr typo-tisk, Nad Budňankami II./13, Praha 5

Náklad: 200 černotiskových výtisků

Tisk a distribuce bodové a zvukové verze: Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana, Ve Smečkách 15, 110 00 Praha 1, tel: 222210492, 222211523. Každé nové číslo se zasílá výměnou za vrácenou kazetu (distributorovi se vracejí zpět původní nebo zasílají nové kazety C 90 pro pořízení nahrávky nového čísla).

Osoby s hluchoslepotou a se zrakovým handicapem odebírají bulletin Doteky zdarma v rámci informačního servisu, který je součástí jejich sociální rehabilitace. Celoroční příspěvek pro členy o.s. LORM včetně distribuce činí 50 Kč. V elektronické podobě je bulletin Doteky bezplatně zasílán na odbory sociální a zdravotní péče. Doteky v elektronické verzi jsou zasílány všem zájemcům zdarma. Ostatní zájemci z řad veřejnosti (fyzické nebo právnické osoby), kteří mají zájem o specifické formáty (zvětšený černotisk, Braillovo písmo, zvuková nahrávka), se z důvodu vysokých výrobních nákladů spolopodílejí finanční částkou: roční předplatné na Doteky ve zvětšeném černotisku činí za čtyři čísla 400 Kč; v Braillově písmu a ve formátu zvukové nahrávky činí roční předplatné za čtyři čísla 800 Kč. Starší i nová čísla bulletinu Doteky jsou zdarma veřejnosti přístupná na bezbariérových webových stránkách o.s. LORM ve formátech HTML, doc a PDF.

Objednávky přijímá o.s. LORM, Zborovská 62, 150 00 Praha 5, email: admin@lorm.cz. Časopis je rozesílán na základě objednávky členům LORM a ostatním osobám a organizacím, včetně povinných výtisků. Na <http://www.lorm.cz/cs/doteky/> je k dispozici elektronická objednávka i ve formátu k vytištění.

Zaslané rukopisy, kresby a fotografie se archivují a vracejí pouze na vyžádání odesílatele. Uzávěrka příspěvků do čísla 54 (Jaro 2008) je 20. 2. 2008.

**Doteky vychází s pomocí nadačního příspěvku
Nadačního fondu Českého rozhlasu
ze sbírky Světluška.**

DĚKUJEME.

**o.s. LORM
Zborovská 62
150 00 Praha 5
tel: 257 314 012
tel./fax: 257 325 478**

**REGISTRACE MINISTERSTVA
KULTURY ČR č. E 11000**